

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Slutrapport förprojektering

Projektnamn: Kraftverket

Diarienummer (fylls i av ESF-rådet): [REDACTED] 2009-3080167

Sammanfattning (max 2 A4-sidor)

Beskriv kortfattat projekttidén och de framsteg som gjordes i förprojekteringen (från början till slut). Beskriv vilka som varit involverade (organisationer, företag myndigheter etc.) och hur ni har arbetat, vilka metoder ni valt (till exempel intervjuer, studier etc.):

- Projekttidé

Bakgrunden till projekt Kraftverket är att det i Bjurholms kommun finns en växande andel invånare som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Det handlar främst om unga vuxna, personer med utländsk bakgrund och långtidssjukskrivna. I en kartläggning av folkhälsan i kommunen framkom det att man inom dessa grupper oftare upplever psykisk ohälsa än inom andra grupper, man har i högre utsträckning problem med ekonomin, och man har låga förväntningar på framtiden och möjligheten att få ett arbete inom kommunen. En långvarig arbetsmarknadsfrånvaro riskerar att leda individerna in i en ond cirkel, där de negativa konsekvenserna av arbetslösheten förstärker varandra, med socialt utanförskap och isolering som yttersta konsekvens.

Mot denna bakgrund har Bjurholms kommun initierat projekt Kraftverket. Grundtanken med projektet har varit att finna nya vägar till hjälpande insatser för de individer som enligt ovan har hamnat i utanförskap från arbetsmarknaden. I den förprojekteringsfas som denna slutrapport avser, har syftet varit att "genomföra en systematisk kartläggning av situationen i Bjurholms kommun avseende personer som står långt utanför arbetsmarknaden". Vidare att "utifrån kartläggningen och den aktuella forskningen inom området [utforma] ett strategiskt och innovativt genomförandeprojekt". Den ultimata målsättningen för projektet "är att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för de personer som idag står långt utanför densamma".

- Involverade aktörer

Förprojekteringsens involverade aktörer är Bjurholms kommun, projektägaren, och Arbetsförmedlingen i Bjurholm. Genom arbete i styrgrupp/arbetsgrupp och i fokusgrupper har även kommunens näringsliv, intresseorganisationer, deltagare från projektets målgrupper, samt övriga nyckelaktörer involverats. Det löpande projektarbetet har utförts av två projektledare i en sammantagen omfattning motsvarande 100%. I arbetet har projektets styrgrupp/arbetsgrupp

spelat en viktig roll i diskussioner av resultat, idéer, metoder och förslag på insatser riktade till målgrupperna i ett kommande genomförandeprojekt.

Styrgruppen/arbetsgruppen formerades i projektets inledningsskede och bestod av:

Projektledare Kraftverket: Staffan Pettersson
 Projektledare Kraftverket: Jan-Anders Strandberg
 Kommunchef, Bjurholms kommun: Kurt-Allan Egelby
 Näringslivsutvecklare, Bjurholms kommun: Maria Bahlenberg
 Skolchef, Bjurholms kommun: Lars Westman
 Studie- och yrkesvägledare: Jörgen Bengtsson
 Flyktingsamordnare, Bjurholms kommun: Monica Jonsson
 Förste socialsekreterare, Bjurholms kommun: Jhonas Nilsson
 Äldreomsorgs- och handikappansvarig, Bjurholms kommun: Britt-Inger Astergren
 Arbetsförmedlingen i Bjurholm: Kurt Varodell
 Representant från näringslivet i Bjurholm: Tommy Linder

Utöver styrgruppen har tre fokusgrupper formerats. Deltagare i dessa fokusgrupper har utifrån egna erfarenheter och specialkompetenser kommit med synpunkter på projektets resultat, på projektidéer, metoder, insatser etc. Deltagarna i fokusgrupperna kom bland annat från projektets målgrupper, olika intresseorganisationer, näringslivet och kommunens verksamheter.

- Förprojekteringens arbete och framsteg

I förprojekteringen analyserades projektets målgrupper: "individer i åldersgruppen 16-64 år som står långt utanför arbetsmarknaden. Särskilt fokus riktas mot unga vuxna i åldrarna 16-24 år, personer med utländsk bakgrund, samt långtidssjukskrivna kvinnor och män inom alla åldersgrupper mellan 16-64 år". Analysen baserades på statistik som Arbetsförmedlingen tagit fram, djupintervjuer med individer ur målgrupperna, samt en enkätundersökning om folkhälsa som omfattade samtliga individer i Bjurholms kommun i åldrarna 18-65 år.

Vidare analyserades kommunens privata och offentliga arbetsgivare. Detta gjordes huvudsakligen via telefonintervjuer.

Analys av möjligheterna till nya samarbetsformer mellan kommunen, arbetsförmedlingen, försäkringskassan och kommunens näringsliv, samt av att ta fram modeller eller beskrivningar av insatser till deltagare i ett genomförandeprojekt – i form av en arena, en fysisk lokal där det bedrivs olika verksamheter i syfte att stärka målgruppernas möjligheter på arbetsmarknaden - gjordes genom intervjuer med nyckelpersoner hos de olika aktörerna, samt i styrgrupp/arbetsgrupp och i fokusgrupper.

Förprojekteringen bekräftade den grundtanke som fanns hos initiativtagaren, samt hos övriga deltagande aktörer, om ett växande problem i kommunen med individer som befinner sig, eller riskerar att hamna, långt utanför arbetsmarknaden. Ett problem som alla parter är motiverade att försöka lösa.

Förprojekteringsresultat

Redogör kortfattat för det arbete som förprojekteringen avsåg att fokusera kring. Besvara frågan om och/eller hur ni bidragit till att förbättra möjligheterna för ett eventuellt genomförandeprojekt? Beskriv också vilka nya kunskaper ni bidragit med:

Förprojekteringsmålet var att ta fram ett underlag för, och utforma, en genomförandeansökan. Underlaget skulle bland annat inkludera:

- Målgruppsanalys.

Identifiering och djupintervjuer av de invånare i Bjurholms kommun som under projekttiden stod långt utanför arbetsmarknaden. Resultat från fokusgruppsmöten. Målgrupperna analyserades även utifrån den statistik som fanns tillgänglig via Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, samt utifrån de resultat som framkommit i en omfattande enkätundersökning om Folkhälsan i Bjurholms kommun. Analysen ska ta fasta på målgruppen som resurs snarare än som problem som måste lösas.

- Analys av behov och förutsättningar hos privata och offentliga arbetsgivare.

Intervjuer av privata och offentliga arbetsgivare i syfte att identifiera specifika arbetskraftsbehov utifrån vilka kompetenshöjande och matchande insatser kan planeras, samt i syfte att identifiera deras kunskaper om målgrupperna, utifrån vilka informationsinsatser kan planeras. Här avses exempelvis kunskaper om olika funktionsnedsättningar och de möjligheter och svårigheter de omfattar, kunskaper om utlandsfödda och deras speciella situation och den resurs de kan utgöra, samt kunskaper om de strukturer som försvårar inträdet på arbetsmarknaden för vissa individer, och hur dessa strukturer kan förändras.

- Analys av möjligheten att utveckla nya samarbetsformer mellan kommun, arbetsförmedling och försäkringskassa. Samarbetsformerna ska främja en helhetssyn på utvecklingen hos målgruppernas individer, och deras väg från utanförskap till delaktighet.

- Undersökning av möjligheterna att skapa en arena, en aktivitetsnod, med vilken avses en fysisk lokal där det bedrivs olika verksamheter i syfte att stärka målgruppernas möjligheter på arbetsmarknaden. Verksamheten ska utgå från deltagarnas individuella behov och förutsättningar, och kunna omfatta individuell coachning, utbildning, arbetsträning och praktikanskaffning. Samverkan mellan arbetsgivare inom privat- och offentlig sektor, utbildningsanordnare, arbetsförmedling, försäkringskassa och andra nyckelaktörer bör vara ett grundläggande inslag i arenans verksamhet. Arenan bör även med riktade insatser verka för att öka kunskaperna hos arbetsgivare om målgruppernas

förutsättningar och behov, inte minst om deras kompetenser, kunskaper och erfarenheter, och om hur de med rätt stöd och insatser kan utgöra en betydande resurs i arbetslivet.

- Målgruppsanalys

I analysen har bland annat framkommit att:

Andelen som står långt utanför arbetsmarknaden i Bjurholms kommun ökar. En viktig förklaring är att Bjurholm tagit emot flyktingar och andra invandrare vilka visat sig ha svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Utrikes födda är proportionerligt sett överrepresenterade bland de som står långt utanför arbetsmarknaden.

Kvinnor är överrepresenterade bland de som är långtidssjukskrivna samt uppbär sjuk- och aktivitetsersättning.

Män är överrepresenterade bland de som är långtidsarbetslösa.

Lågutbildade är överrepresenterade i samtliga målgrupper.

Trots stora skillnader mellan grupper (definierat efter variabler som exempelvis utrikes födda, kön, ålder, utbildning) så är skillnaderna mellan individer inom och mellan målgrupperna större. Det innebär att flexibilitet och individuell anpassning är viktigt att tillgodose i ett genomförandeprojekt.

Språkbarriärer är ett avgörande hinder för utrikes födda, och något som måste ingå i en kompetenshöjande verksamhet. Det måste också finnas möjlighet att stödja deltagare och arbetsgivare i praktiksituationer och vid eventuell anställning.

Många upplever att de saknar kunskap om arbetsmarknaden. De önskar forum för diskussioner och kunskapsförmedling i syfte att lära mer.

Många saknar kunskap om sina rättigheter. Man önskar nätverk med andra i samma situation, med personer som har lyckats, med arbetsgivare.

Många har goda erfarenheter av arbetsförmedling och kommun, men känner sig övergivna och utnyttjade när de startat någon insats. Möjligheten att kunna gå mellan en trygg bas och en mer otrygg situation på exempelvis en praktikplats önskas.

Det finns starka samband mellan arbetslöshet och ohälsosfaktorer. Arbetslösa män och kvinnor uppvisar ohälsa i högre utsträckning än arbetande. Arbetslösa män uppvisar ohälsa i högre utsträckning än kvinnor. Den ohälsa som avses rör bland annat psykisk ohälsa och alkoholvanor.

Den sociala delen i en verksamhet som riktas till målgrupperna är av stor betydelse och något som uttryckligen påtalats av flertalet intervjuade. Ett längre

utanförskap från arbetsmarknaden berövar många av dessa individer ett socialt sammanhang, en plats att gå till, andra människor att träffa, umgås med, utbyta erfarenheter med. Flera intervjuade uppger att detta leder till uppgivenhet och nedstämdhet.

- Analys av behov och förutsättningar hos privata och offentliga arbetsgivare.

Intresset bland arbetsgivare för målgrupperna generellt får betraktas som oväntat stort. Oväntat utifrån de förväntningar som fanns hos involverade aktörer i projektets inledningsskede. Drygt var femte arbetsgivare var positivt till mycket positivt inställd till att ta emot praktikanter från målgrupperna.

Antalet positiva ökar om möjligheter till stöd finns i praktiksituationen, bland annat i form av en kontaktperson.

Det finns ett uttryckligt behov av arbetskraft hos kommunens arbetsgivare. Områden som särskilt omnämns i intervjuer är yrkesteknisk arbetskraft och teknisk service. Kompetenshöjande insatser och stödjande matchning inom dessa områden skulle kunna ge goda resultat.

Viss okunskap om målgrupperna finns. I vissa fall i form av fördomar baserade främst på kön och etnicitet. För att ändra på detta så kommer informationsinsatser att vara en viktig del i ett genomförandeprojekt.

Svårigheter kommer lätt i fokus, något som rent retoriskt måste bemötas i ett genomförandeprojekt. Det handlar om att skapa positiva uttryckssätt för att beskriva målgrupperna, där potential och möjligheter ges större utrymme än olika svårigheter och hinder.

- Analys av möjligheten att utveckla nya samarbetsformer mellan kommun, arbetsförmedling och försäkringskassa.

Samsyn råder mellan aktörerna om projektets värde och behovet av att etablera en samarbetsform där individer ur målgrupperna ges en helhetslösning som omfattar insatser där aktörerna idag arbetar oberoende av varandra.

Kraftverket som arena, fysisk lokal, bedöms vara kanalen för ett sådant samarbete. Med utgångspunkt i Kraftverkets fysiska lokal kan berörda aktörer mötas, tillsammans med aktuell individ ur målgrupperna, och upprätta en handlingsplan vilken sedan verkställs av projektet.

Kontinuerlig uppföljning måste ske för att det ska fungera.

- Undersökning av möjligheterna att skapa en arena, en aktivitetsnod, med vilken avses en fysisk lokal där det bedrivs olika verksamheter i syfte att stärka målgruppernas möjligheter på arbetsmarknaden.

Samsyn råder mellan aktörerna om att en arena, en fysisk lokal, bör vara utgångspunkten för den verksamhet som ska bedrivas i ett genomförandeprojekt. Detta är också den åsikt som framkommer i intervjuer med individer i målgrupperna.

Uppfattningen är att det endast är genom en fast fysisk arena som man kan skapa den trygga grundplattform, och det sociala sammanhang som för många individer är det allra första steget ur isolering och utanförskap.

Vidare kan arenan bli den efterfrågade plattformen för samverkan mellan de deltagande aktörerna, och en utgångspunkt för ett helhetsorienterat förhållningssätt till den deltagande individen. Känslan av sammanhang stärks för individen därigenom att hon/han har endast en plats att gå till för att få sina behov uppfyllda.

En arena möjliggör också en verksamhet inriktad på förrehabilitering. Många individer i målgrupperna befinner sig på en nivå där insatserna måste ske i små steg. Härtill behövs flexibilitet och stora möjligheter till individuell anpassning, något som är svårt vid insatser i redan upparbetade former.

Jämställdhetsintegrering

Hur genomförde ni er jämställdhets-SWOT eller liknande kartläggning? Har ni viktiga slutsatser inför genomförandeprojektet? Har ni genomfört utbildningar i jämställdhetsintegrering?

Jämställdhetsintegrering har varit ett viktigt inslag i förprojekteringen. Arbete med jämställdhet har bland annat skett genom att:

- En av projektledarna har tidigare deltagit i en av ESF anordnad Workshop där processtöd för Övre Norrland informerat om jämställdhetsrelaterade problem och möjligheter.
- Kön har i samtliga analyser under kartlägningsarbetet, där så varit möjligt, utgjort en egen variabel. På så sätt har könsgrundade skillnader kunnat beaktas.
- Jämställdhetsfrågor har utgjort ett stående inslag på dagordningen i styrgruppens/arbetsgruppens arbete, liksom på de fokusgruppsmöten som anordnats.
- En SWOT-analys har genomförts i projektets inledningsskede, och uppdaterats kontinuerligt under projektets gång.

Förprojekteringen har visat att man behöver arbeta aktivt med jämställdhet och jämställdhetsintegrering för att främja en jämn representation och lika möjligheter för kvinnor och män, en jämställd vägledning som motverkar den könssegregerade arbetsmarknaden samt befintliga stereotyper och roller kring hjälpbehov och självständighet.

Tillgänglighet för personer med funktionshinder

Vilka åtgärder har ni vidtagit för att säkra tillgänglighetsarbetet i ett eventuellt genomförandeprojekt?

Tillgänglighet har, liksom jämställdhetsintegrering, varit ett viktigt inslag i förprojekteringen. Arbeta med tillgänglighet har bland annat skett genom att:

- En av projektledarna har tidigare deltagit i en av ESF anordnad Workshop där processtöd för Övre Norrland informerat om tillgänglighetsrelaterade problem och möjligheter.
- Tillgänglighet har beaktats på sådant sätt att alla sammankomster, personliga intervjuer etc inom projektet har utformats med hänsyn taget till de funktionshinder som funnits hos deltagande individer.
- Tillgänglighetsfrågor har utgjort ett stående inslag på dagordningen i styrgruppens/arbetsgruppens arbete, liksom på de fokusgruppsmöten som anordnats.
- En SWOT-analys har genomförts i projektets inledningsskede, och uppdaterats kontinuerligt under projektets gång.

Förprojekteringen har visat att det är av stor vikt i ett genomförandeprojekt att tillgänglighetsfrågorna fortsatt ska vara högt upp på dagordningen. En god dialog med sakkunniga, i kombination med en medveten hållning till fysisk, informativ och kommunikativ tillgänglighet, ger förutsättningar för en verksamhet som är tillgänglig för alla.

Programkriterier (samverkan, strategisk påverkan, lärande miljöer och innovation)

Hur har ni arbetat med **relevanta** programkriterier för ert projekt? Hur har det hjälpt er att förbereda er inför ett eventuellt genomförandeprojekt?

Förprojekteringen har planerats och genomförts i samverkan. Genom deltagande i styrgrupp/arbetsgrupp och/eller fokusgrupper har deltagare från skilda nyckelaktörer samt från målgrupperna fått möjlighet att bidra och påverka Kraftverkets arbete. I stort sett samtliga moment och aktiviteter under förprojekteringen har haft medverkan från både arbetsförmedlingen och kommunen.

Samtliga underlag har tagits fram och/eller analyserats i samverkan, och genom styrgruppen har alla involverade parter kunnat följa och påverka arbetet. Genom denna konkreta och kontinuerliga samverkan har parternas olika villkor, uppdrag och förutsättningar fått påverka process och resultat. De ansträngningar som gjorts för att säkerställa medverkan och inflytande från alla involverade parter har gett en god förankring i respektive verksamhet.

Vidare har intervjuer genomförts med enskilda personer inom de olika involverade verksamheterna. På så sätt har fler än de som haft möjlighet att

delta i styrgrupps/arbetsgruppsmöten och/eller fokusgruppsmöten kunnat vara med och bidra med kunskaper och erfarenheter, synpunkter och idéer.

Generellt sett har samverkan varit stark under förprojekteringen, vilket ger goda förutsättningar för Kraftverkets fortsatta arbete.

Uppföljning under förprojekteringen

Beskriv kortfattat hur ni arbetade med uppföljning under förprojekteringen:

Förprojekteringen har planerats och genomförts i samverkan. Genom deltagande i styrgrupp/arbetsgrupp och/eller fokusgrupper har deltagare från skilda nyckelaktörer samt från målgrupperna fått möjlighet att bidra och påverka Kraftverkets arbete. I stort sett samtliga moment och aktiviteter under förprojekteringen har haft medverkan från både arbetsförmedlingen och kommunen.

Samtliga underlag har tagits fram och/eller analyserats i samverkan, och genom styrgruppen har alla involverade parter kunnat följa och påverka arbetet. Genom denna konkreta och kontinuerliga samverkan har parternas olika villkor, uppdrag och förutsättningar fått påverka process och resultat. De ansträngningar som gjorts för att säkerställa medverkan och inflytande från alla involverade parter har gett en god förankring i respektive verksamhet.

Vidare har intervjuer genomförts med enskilda personer inom de olika involverade verksamheterna. På så sätt har fler än de som haft möjlighet att delta i styrgrupps/arbetsgruppsmöten och/eller fokusgruppsmöten kunnat vara med och bidra med kunskaper och erfarenheter, synpunkter och idéer.

Generellt sett har samverkan varit stark under förprojekteringen, vilket ger goda förutsättningar för Kraftverkets fortsatta arbete.

Andra erfarenheter som ni vill dela med er av

Vad gick bra och varför? Vad gick mindre bra och varför? Vilka tips skulle ni vilja ge till framtida projekt?

Följande delar kan lyftas fram som särskilt framgångsrika:

-Empowerment

Under förprojekteringen har det varit viktigt att upplysa målgruppen om att deras åsikter, perspektiv och önskemål är viktiga och avgörande för projektets fortsatta arbete och utformning. Denna tydlighet gentemot målgruppen har ökat deltagarnas engagemang vid djupintervjuer och fokusgruppsmöten, och det har uttryckligen uppskattats av dem. Detta har föranlett att deltagarrepresentation i referensgrupp och fokusgrupper kommer att finnas i ett genomförandeprojekt. I alla skeden av genomförandeprojektet ska deltagaren hållas informerad om sina

möjligheter att påverka sin situation i projektet, genom reellt inflytande i verksamheten. Värdet av deltagarens synpunkter ska också lyftas fram.

- Hög delaktighet

Förprojekterings upplägg med arbete i styrgrupp/arbetsgrupp och fokusgrupper, samt intervjuer med individer ur målgrupperna, arbetsgivare och nyckelpersoner inom olika relevanta verksamheter, har skapat breda kanaler för inflytande och delaktighet i projektet och utformningen av det framtida genomförandeprojektet. Den höga graden av delaktighet som därmed åstadkommit har bidragit till att skapa en trovärdighet och förankring som är värdefull för det fortsatta arbetet i ett eventuellt genomförandeprojekt.

En aspekt av förprojekteringen som skulle kunna göras annorlunda:

- Svårt att nå berörda

Förprojekteringen pågick under fyra månader, från 26 april till 3 september. Under denna period infaller semestertider. Det har då varit svårt att nå berörda och svårt att finna passande tidpunkter där större grupper kunnat sammankallas. I ett projekt som pågår under en relativt sett kort tidsperiod, som detta projekt, kan det vara klokt att förlägga det utanför semestertider, för att undvika det extraarbete som uppstår när det tar tid att nå berörda, och när det är svårt att finna passande mötestider med bland annat logistiskt krävande ombokningar som följd.

Kontaktpersoner

Vem ska man kontakta om man är intresserad av mer information?

Staffan Pettersson, Projektledare
072-2460906
staffan.pettersson@bjurholm.se

God kund
[Signature]

